

Van Hove is terug met bloedstollende Othello

Theater

Othello van Shakespeare door Toneelgroep Amsterdam, regie Ivo van Hove. In Stadsschouwburg Amsterdam 1 februari, daar t/m 8 februari; tournee.

Zou het per ongeluk zijn of erbij horen? In de voorstelling *Othello* van Toneelgroep Amsterdam zitten twee scènes die verwarring scheppen. In de eerste trekt Othello per ongeluk het jasje van Jago aan, dat veel kleiner is. Verderop in de voorstelling sneuvelt in een ruzie tussen Othello en zijn geliefde Desdemona een van haar vele parelkettingen. Als een groots theateraal effect kletteren ontelbare parels over het podium.

Per ongeluk of niet? In ieder geval passen beide momenten wonderwel bij de fabuleuze wijze waarop Ivo van Hove Shakespeare's tragedie over misleiding heeft geregisseerd. Het gedoe met die jaszjes maakt Othello en Jago tot lotgenoten tegen wil en dank – eenlingen, ieder op hun eigen manier vechtend voor erkenning. De kletterende parels illustreren het slagveld van de liefde. Het zijn bloedstollende elementen in een voorstelling vol spanning.

Het opmerkelijkste aan deze *Othello* is misschien wel dat het lijkt alsof het verhaal voor het eerst wordt verteld. Van Hove en zijn acteurs trekken de toeschouwer mee in deze nachtmerrie vol intriges en verraad. Aan het eind

is de liefde dood en heeft het verraad gezegevierd. 'Ik kuste je voordat ik je doodde en nu ik mijzelf dood, wil ik sterven op een kus.' Met die tekst bezegelt Othello zijn lot, en het adembenemende einde van de voorstelling.

In het begin hou je nog even je hart vast. Blote mannen met alleen een handdoekje om hangen wat rond in de lounge van een boksschool. De erotiek van de macht, onderdrukte homoseksuele gevoelens – Van Hove kan met zo'n klassieker alle kanten op. Maar hier gaat het om mannen die met elkaar sporten om hun ego's op te vijzelen en en passant hun snode plannen smeden.

In dit deel van de voorstelling, door Jan Versweyveld vormgegeven in een blauwgrijze anonimiteit, wordt het verhaal van Othello in wezen al verteld. Hier ontvouwt Jago zijn plan om zich te wreken op zijn meester, de Moorse generaal die niet hem maar zijn rivaal Cassio tot luitenant heeft benoemd. Jago zal het gif van de

beticht. Daarnaast handelt het stuk ook over de machtswellust van mannen en de ondergeschikte posities van vrouwen daarin.

Van Hove heeft beide lijnen virtuoos met elkaar verweven. Doordat zijn *Othello* zich in hoge militaire kringen afspeelt, wordt op macro-niveau iets beweerd over geweld – de oorlog tegen de Turken toen, is de dreigende oorlog tegen Irak nu. Het uniform is hier een verbeelding van de universele mannelijkheid. Maar heel geleidelijk verplaatst het slagveld zich naar het micro-niveau van de echtelijke slaapkamer.

Die overgang krijgt gestalte in een enerverende scène waarin helse windmachines alle gordijnen op het podium neerhalen en ineens het stulpje van Othello en Desdemona zichtbaar wordt: een uit glas opgetrokken bungalow. Dit huis glijdt in het slotdeel tot aan de rand van het podium, zodat het publiek door het glas naar

binnen kijkt en met de neus op de gruwelijke afrekening zit.

Moord- en sterfscènes op toneel vormen vaak een probleem, maar hier gebeurt het vol overgave en geloofwaardig. Met dank aan Hans Kesting, die als Othello de rol van zijn leven speelt. Ernstig en gedreven, met hier en daar een sprankje zelfspot, groeit hij uit tot een gekweld oermens. Kesting combineert zijn indrukwekkende gestalte en stemgeluid met een bijna jongensachtige naïviteit. Met aan zijn zijde Roelant Fernhout

Hans Kesting groeit uit tot gekweld oermens

jaloerie in het hart van Othello spuiten, doordat hij zijn jonge bruid Desdemona van ontrouw

als een erg sterke Jago, de geslepen intrigant, maar hier voorzien van vele nuances. Fernhouts interpretatie is een intrigerende mengeling van wellust en leepheid, waardoor je Jago's zielenroerselen zelfs een beetje begrijpt.

Alle rollen worden overigens goed bezet, inclusief de eenduidige Desdemona die van Smulders een opmerkelijk felheid mee

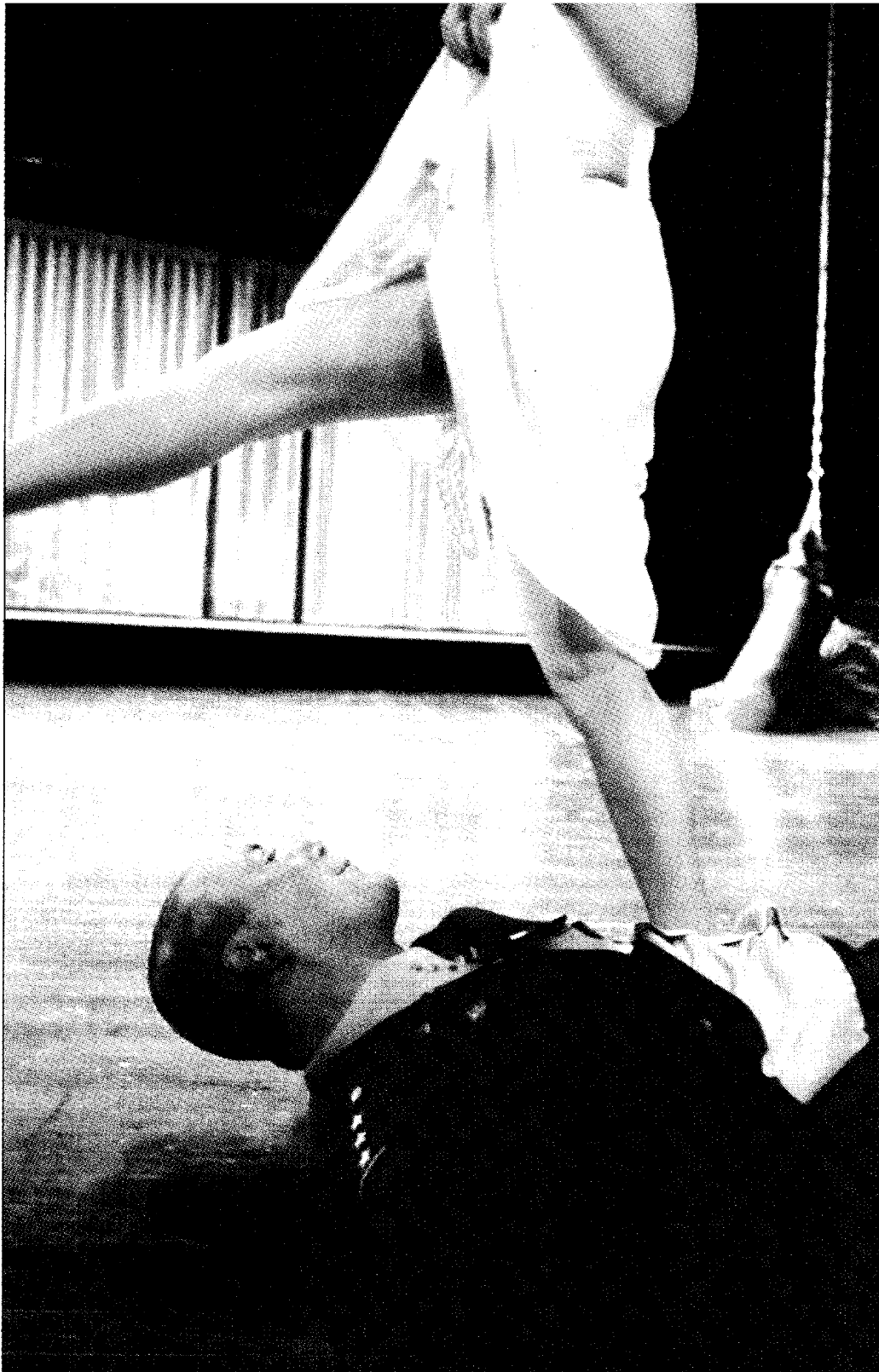
krijgt. Na een aantal voorstellingen waarin Van Hove vorm en performance belangrijker vond dan zijn acteurs, is hij hier weer de regisseur die zijn spelers aanzet tot fysiek, dreigend acteren.

Regie, vormgeving, spelers – de drie-eenheid functioneert hier optimaal en wordt ondersteund door een briljante nieuwe vertaling van Hafid Bouazza. Hij voegde aan

het origineel een aantal Arabische versregels toe, maakte van de Moor een echte Arabier en bedacht voor hem een keur aan scheldwoorden als diklip en woestijnrat. Het is de ronde, volle, krachtige poëzie van de nacht.

Het is lang geleden dat een voorstelling van Toneelgroep Amsterdam zo geestdriftig is onthaald als deze *Othello*. Dat was hard nodig ook, want na het tegenvalende *The Massacre at Paris*, *Con Amore* en *Carmen* moest Van Hove zijn publiek opnieuw veroveren. *Othello* lijkt hem daarbij een handje te gaan helpen.

Hein Janssen

Hans Kesting en Karina Smulders in 'Othello'

FOTO CHRIS VAN DER BURGH